

СТАН ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА НА ЖИТОМИРЩИНІ

Лісогурська О. В., асистент
Кривий М. М., Лісогурська Д. В., к. с.-г. н., доценти
Фурман С. В., к. в. н., доцент
Ковальчук І. В., к. с.-г. н., доцент
Дорохов В. І., к. х. н., доцент
Житомирський національний агроєкологічний університет
м. Житомир, Україна

Бджільництво, ставши важливою галуззю сільського господарства, водночас залишається невід'ємною частиною живої природи, складовою екології, що потребує уваги й охорони [2, С. 260].

Кілька років тому з'явилася інформація про масове вимирання бджіл. Вперше дана проблема, яка отримала назву «синдром руйнування колоній», була описана в 2006 році американськими бджолярами. Згідно з даними Всесвітнього фонду захисту бджіл з 1961 року кількість бджолиних сімей у США зменшилася удвічі, і щороку вмирає більше 30% бджолиних колоній. У Європі цей показник становить 20%. У Німеччині за останні 50 років кількість бджолиних сімей скоротилася на 75%. Подібна тенденція спостерігається у Франції, Бельгії, Італії, Греції та інших країнах світу [3].

Згідно з літературними даними [1, С. 53–55], наразі в Україні спостерігається позитивна динаміка розвитку галузі бджільництва. Тому ми поставили перед собою мету дослідити стан галузі

Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якість і безпечність харчових продуктів

бджільництва на Житомирщині.

Для дослідження використані статистичні дані Держкомстату України про кількість бджолосімей та виробництво меду в Україні за категоріями виробників (с.-г. підприємства, домогосподарства) у розрізі областей (1992–2017 рр.), а також Житомирського обласного управління статистики у розрізі районів (2014–2017 рр.).

Встановлено, що за двадцять п'ять років – з 1992 до 2017 р. – кількість бджолосімей на Житомирщині зросла у 2 рази (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка чисельності бджолиних сімей на Житомирщині

Протягом цього часу відбулося декілька хвиль зростання. Перше різке збільшення у 1,8 рази до 166,2 тис. відбулося у 1993 р. Протягом наступних двох років даний показник залишався майже стабільним. У 1996 р. відбулося різке зменшення бджолородин на 27,7 тис., а у 1997 – ще на 21,5 тис. Поступовий спад спостерігався до 2004 р. У цілому за цих дев'ять років на Житомирщині кількість бджолиних сімей скоротилась до 97,2 тис. Друга хвиля розвитку бджільництва в області відбулася у 2005 та 2006 рр., коли кількість бджолородин поступово зросла на 31,7 та 29,7 тис. відповідно. Сім років з 2006 до 2012 р. кількість бджолиних сімей у даному регіоні залишалась майже стабільною – коливалась від 155,4 до 159,1 тис. З 2013 до 2017 р. спостерігається третя хвиля розвитку бджільництва на Житомирщині. У цьому році кількість бджолиних сімей зросла на 18,8 тис., а у 2014 – ще на 13,3 тис. Протягом наступних трьох років приріст склав 0,6–1,6

Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якості і безпечність харчових продуктів

тис. щороку. Розвиток бджільництва на Житомирщині відбувся за рахунок збільшення кількості бджолосімей у населення – з 46,3 до 193,4 тис., тобто у 4 рази. У сільськогосподарських підприємствах даний показник зменшився у 20 разів – з 43,7 до 2,2 тис.

Приріст бджолиних сімей протягом останніх чотирьох років спостерігався в обох ґрунтово-кліматичних зонах області. У Лісостепу даний показник склав 1,6 тис., на Поліссі – 2,8, тобто у 1,8 рази вищий. Загалом кількість бджолиних сімей у польських районах у 1,4 рази менша, ніж у Лісостепу.

За двадцять п'ять років в Україні (рис. 2) кількість бджолосімей зменшився у 1,4 рази – з 3525,7 до 2487,1 тис.

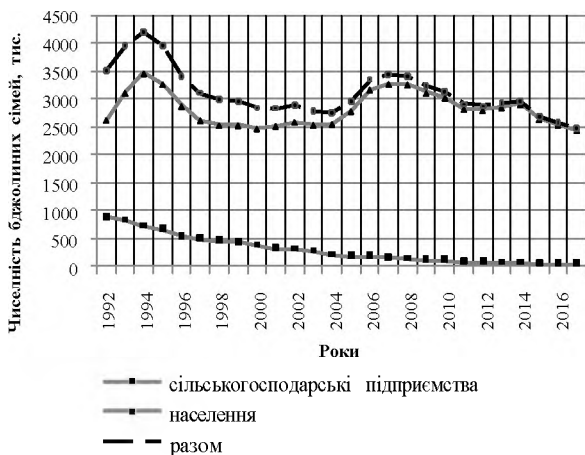

Рис. 2. Динаміка чисельності бджолиних сімей в Україні

Однак протягом цього часу було декілька хвиль зростання. Перша – у 1993 та 1994 рр., коли кількість бджолородин збільшилась на 438,8 та 255,1 тис. відповідно. У 1995 р розпочався різкий спад, який тривав шість років до 2001 р. Протягом цього терміну кількість бджолосімей в Україні зменшилась на 1370,3 тис., тобто у 1,5 рази. Наступні чотири роки їх чисельність була майже стабільною – 2557,6–2980,4 тис. У 2006 р. розпочалось наступне незначне зростання на 441,5 тис., яке тривало до 2008 р. І починаючи з 2009 р. по 2017 р. кількість бджолосімей поступово зменшилась у 1,4 рази на 934,8 тис. Закономірності динаміки загальної кількості бджолосімей в Україні співпадають з такою у господарствах населення. Кількість

Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якості і безпечність харчових продуктів

бджолородин у сільськогосподарських підприємствах за останні двадцять п'ять років, як і на Житомирщині, зменшилась у 19 разів – з 901,2 до 47,1 тис. З 1992 по 2005 р. на Житомирщині було зосереджено 3–4% усіх бджолосімей України, з 2006 по 2011 – 5, з 2012 по 2014 – 6, у 2015 та 2016 – 7. У 2017 р. була рекордна кількість бджолосімей – 8%. Це найбільше із усіх областей України. За чверть століття ця частка на Житомирщині зросла у 2,7 рази. Для порівняння, у Рівненській області даний показник зріс у 2 рази, у Хмельницькій – у 2,3 рази, у Львівській – у 3, у Миколаївській – у 3,5, у решти – залишився сталим, зменшився або склав 1,2–1,5 рази.

Останні п'ять років у Житомирській області зосереджено 6–8% усіх бджолиних сімей країни. Такими є ще чотири області – Хмельницька (7–9%), Вінницька (7%), Донецька (6–9%) та Миколаївська (6–7%). У дев'яти областях – Івано-Франківській, Полтавській, Дніпропетровській, Харківській, Сумській, Кіровоградській, Запорізькій, Черкаській та Одеській дана частка становить 4–6%, у решти – 1–3.

На Житомирщині на 100 га угідь припадає 7 бджолиних сімей. Такий же показник у Вінницькій і Миколаївській областях, у Хмельницькій – 8, в Івано-Франківській та Чернівецькій – 10, у решти – 1–4. В Україні на 100 га угідь припадає 4 бджолородини, тобто у 1,8 рази менше, ніж на Житомирщині.

На умовній пасовищній ділянці (1256 га) у Житомирській області зосереджено 82 бджолосім'ї, що у 1,6 рази більше, ніж у державі в цілому – 52. Приблизно таким же показником, як і Житомирщина, характеризуються Вінницька і Миколаївська області – 87 та 85 відповідно. У трьох областях даний показник вищий. У Хмельницькій – 103, Івано-Франківській – 130, Чернівецькій – 131 бджолородина. У решти областей України на умовну пасовищну ділянку припадає 15–69 бджолиних сімей.

Отже, Житомирщина займає лідируючі позиції в Україні за розвитком галузі бджільництва. За двадцять п'ять років (з 1992 до 2017 р.) кількість бджолосімей на Житомирщині зросла (за рахунок господарств населення) у 2 рази (з 46,3 до 193,4 тис.). Останні п'ять років (2013–2017 рр.) у Житомирській області знаходиться найбільша частка (6–8%) бджолородин, порівняно з іншими областями України. На Житомирщині на 100 га угідь припадає 7 бджолиних сімей, на умовну пасовищну ділянку (1256 га) – 82, що у 1,6 рази більше, ніж в Україні в цілому.

*Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якість і
безпеку харчових продуктів*

Література

1. Корженівська Н. Розвиток галузі бджільництва – джерело продовольчої безпеки. Світовий досвід у галузі бджільництва та перспективи розвитку в Україні : зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. форуму, 2018 р. Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2018. С. 53–55.
2. Поліщук В. П. Бджільництво. Льв. : Ред. журналу «Український пасічник», 2001. С. 58.
3. Рудницька М. Повне зникнення бджіл поставить людство під загрозу : Інтернет-журнал «Дикий Дикий Мир»: <http://wildwildworld.net.ua/ua/articles/povne-znyknennya-bdzhil-postavyt-lyudstvo-pid-zagrozu> (дата звернення: 03.04.2019).